

UČITELJSKI TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 8.

V Ljubljani, 15. aprila 1888. l.

XXVIII. leto.

Otroška individualnost.

Fr. Gabršek.

X.

Prav prilično bi bilo razmotrivanje, kakšni učenci so najboljši za pouk in kakšnih bi si učitelj želel v prvi vrsti. No, to se težko določi, ker ima na sploh vsak učenec nekaj, kar ga dela sposobnejšega ali nesposobnejšega za pouk in kar se učitelju bolj ali manj dopada. Navadno so živahni otroci bistre glave, a vsled svojega nemira izpodkopujejo uspešno šolsko delovanje. Ker se mora v šoli delovati največ z razumom, zato take otroke često prekosé mirnejši in počasnejši. Taki občutijo in pojmujejo sicer počasi, toda občut jim je trajnejši. Pri prvih deluje bolj domišljija, pri drugih pa razum, ki ima večjo praktično vrednost. Zato raje računijo, nego bi se n. pr. pečali z godbo. Vse njih mišljenje je trezno, mirno in resno. Afektov imajo malo, zato so pa sploh potrpežljivi in udani. Jeze, veselja, strahu itd. skoro ne poznajo; zato je učitelju jako težavno prodreti v notranjost njih duše. Ko pa se mu podaje vsaj nekaj navodil, skuša naj s prisposabljanjem z drugimi učenci določiti glavne meri njihovega čustvovanja in hotenja. Ako opazi, da je v telesni prirodi iskati precejšnjih del duševnega pojavljanja, vzbuja naj telesne sile, da se razvijajo skladno z notranjo nadarjenostjo. Največkrat more to storiti le posrednje, da vpliva na roditelje, sorodnike itd., kako naj skrbé za telesni razvitek svojih otrok. V šoli mu je moči krepko razvijati sosebno duševne sile. Zato naj počasneža vzpodbuja, da si urneje urejuje svoje misli, da hitreje najde pravi izraz, da si živeje predstavlja predmete in pojme. Lenega naj ne pustí na miru, temveč naj mu dá vsak čas razumeti, da le naporno in neprestano delovanje rodi povoljni uspeh. Pri tem se večkrat opazi, da je takov otrok z malim zadovoljen. To svojstvo samo na sebi sicer ni napačno, ker življenje nas le malokdaj popolnem zadovoljuje. Vender se mora učitelj vselej uveriti, od kod izvira ta zadovoljnost. Ako je njen vir lagotnost ali celó okornost v teženji po dosegi vednosti in dober, zamuditi se ne sme, da ne bi takega otroka navajal na krepkejše teženje. Večkrat pa najdemo otroka, ki sicer ne kaže nobenega pravega veselja do živahnosti, ki je rad miren in ki se ne čuti preziranega, če bi mu odkazali tudi najslabeyši prostor, ki pa vkljub vsej tej nebrižnosti vender le rad dobro živi, samo če more to brez truda. Takemu gre zabraniti vsako ugodnost; čuti naj, da je vsak užitek zavisen le od primerne delu. Pri takemu otroku zapazimo tudi večkrat, da nima sočutja do součencev, da jim ne postreže s koščekom kruha itd. Tej lastnji ni dopustiti, da bi se nadalje razvijala. Pokazati gre učencu, da smo v živ-

ljenji navezani drug na drugega; zato nam je pomagati drugim, ako hočemo, da nas bodo podpirali v potrebi. Česar pa pri marsikaterem otroku ne zapazimo vedno, to se nahaja pri takem, ki ljubi zločnost, namreč red. Temu bi se skoro čudili, kajti v to potrebuje vsaj nekaj navora. A s tem kaže vprav, da je njegovo ravnanje povsem previdno, ker poleg urejenih reči se mu je lažje udajati nebržižnosti za druge zadeve. Tega svojstva ne sme učitelj zametovati, marveč je mora uporabljati, da z njegovo pomočjo vzbuja v gojencu še druga dobra svojstva.

Razen do zdaj naštetih individualnih svojstev mogli bi navesti še obilo drugih, ki pa so več ali manj podrejena glavnim in torej izrastki določnejših posebnosti. Psihologično naobraženi učitelj niti taci svojstev ne izpušča iz vida, vendar se mu redkokdaj posreči, izpoznati njih pravo bistvo. Zato je tudi silno težavno, uvaževati jih pri pouku in pri vzgoji.

Tù gre omenjati tudi neke posebne okolnosti v šolskem življenju, namreč medsebojnih razmer otroških. Človek se uči od človeka. To opazujemo tudi v šoli, kjer se nahajajo otroci raznih svojstev in raznega stališča. To življenje vpliva pred vsem na družbinski čut otrok, kajti podobno je društvenemu življenju v krogu odraslih ljudi. Tù so učenci skoraj iste starosti in imajo isti smoter obrazovanja. Različna je le njih individualnost, ki je mnogostranski povod vzajemnemu pospeševanju in dopolnovanju. Ker je pojedinec primoran, da mora občevati s svojimi součenci, pojavlja se njegova individualnost jasneje in znatiteje, nego tedaj, ko bi ga učitelj opazoval na samem. Tù primerja učenec svoja svojstva onim drugim učencev. Ko vidi, da niso v vsem taka, ki bi ustrezala pravim terjatvam, potrudi se, da se sam izboljšuje. Navadi se, premagovati samega sebe. Sebičnosti se zapró vrata; sočutje do drugih se izobrazí. Odvadi se raznih napak, katerih ne vidi na drugem. Kljubljivost in trmoglavost se izpremeni v samodoločbo; to pa vsled brezozirnosti, s katero postopajo z njim nekateri součenci, ali pa vsled prijenljivosti ostalih otrok. Nečimernost in domišljavost se izvrže v dostojnejša svojstva, k čemer pomore zasmehovanje ali osramočenje sodrugov. Poveličevanje samega sebe se umakne ponižnosti. Kdor je nespreten, tega često zasmehujejo; to ga sili, da postane pazljivejši in napornejši. Lenuh se izpodbujá, omehkužež se krepčá, bojazlivec navdušuje. Vse to se pa le doseže, ako vlada v šoli duh reda in bratoljubja, odkritosrčnosti in tekmovanja v dobrem, lepem in plemenitem. Strankarstvo, surovost, nizkost in podlost, tožbe, ovađustvo in sovraštvo se ne sme trpeti. V šoli se ima izobraziti trden značaj. Bistvo značaja je nepremeljiva stanovitnost hotenja, ki ostane vedno jednaka ter se ne dá motiti z minljivimi željami in muhami. Značaj se razvije sicer še le v poznejši starosti, ko je razum užé popolnem izobrazen. A užé zgodaj se mu more in mora postaviti temelj s pravimi načeli. Toda načel ne moremo vsiliti, vzrasti morajo iz lastnega ravnanja, razbistriti se imajo z lastnim mišljenjem. To pa dosežemo, ako se oziramo na individualnost otroško, katera je torej pravo vodilo pri izobrazevanju značaja.

O šolskih boleznih.

Spisal **dr. Julij Kotzmuth**, c. kr. sanitetni asistent v Črnomlju.

(Dalje in konec).

Pri dobercih (ošpicah) izrinejo se kot opeka rudeče pike v velikosti leče in sicer najprvo in najbolj na obrazu, potem in manj po drugem životu. Pred boleznijo, kakor tudi v in po bolezni ima otrok huđ kašelj in ga oči bolé. Bolezen trpi 2 do 12 dni in ima rada slabe nasledke, na primer jetiko, pokvarjene oči in ušesno bol.